

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U000813

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 03-04-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сльозкін Максим Олександрович

2. Maksym O. Slozkin

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2642-1642

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Історія та археологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Історія та археологія

Дата захисту:

Спеціальність за освітою: Історія та археологія

Місце роботи здобувача: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Код за ЄДРПОУ: 02125616

Місцезнаходження: вул. Огієнка, Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський р-н., 32300, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 12679

Повне найменування юридичної особи: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Код за ЄДРПОУ: 02125616

Місцезнаходження: вул. Огієнка, Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський р-н., 32300, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Код за ЄДРПОУ: 02125616

Місцезнаходження: вул. Огієнка, Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський р-н., 32300, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 03, 03.29, 03.01

Тема дисертації:

1. Міжнаціональні відносини в українських губерніях Правобережної України у публічному дискурсі початку ХХ століття
2. Interethnic Relations in the Ukrainian Provinces of Right-Bank Ukraine in the Public Discourse of the Early 20th Century

Реферат:

1. Сльозкін М.О. Міжнаціональні відносини в українських губерніях Правобережної України у публічному дискурсі початку ХХ століття. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 032 Історія та археологія. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, Кам'янець-Подільський, 2026. У дисертації на основі публічного дискурсу комплексно та всебічно досліджено проблему міжнаціональних відносин в українських губерніях Правобережної України на початку ХХ ст. В роботі ґрунтовно проаналізовано національну політику російського самодержавства, з'ясовано етносоціальну структуру населення краю; окреслено суспільно-політичну, економічну, культурно-освітню та духовну складову міжетнічної взаємодії; схарактеризовано

амбівалентне ставлення українського населення до російського самодержавства; окреслено особливості сприйняття поляків через призму нав'язаного образу «польської інтриги»; досліджено сприйняття юдейського населення в контексті погромів та антиєврейського насилля. У роботі зацентовано, що етносоціальна структура Правобережжя була неоднорідною та, зокрема, позначалася чисельною перевагою українського населення. Значна частина українців належала до селянства, яке внаслідок аграрного перенаселення краю та дефіциту земельних наділів не мало можливостей безперешкодно провадити сільськогосподарську діяльність. Це все визначало специфіку «співпраці» українських селян із польськими, російськими та українськими землевласниками. Окрему частину населення краю становили представники українського дворянства, які не демонстрували власної ідентичності, внаслідок чого їх зараховували до «російського» етносу. Підкреслено, що помітними серед інших національних спільнот були представники єврейської громади, котрі значною мірою сконцентровували зусилля на економічній діяльності – підприємницьких та орендних відносинах з українськими селянами, російськими та польськими землевласниками. Зазначено, що невелика частка в етнічній структурі краю належала чеським та німецьким колоністам, що в статистичному співвідношенні значно поступалися іншим етнічним групам. У роботі зауважено, що національна політика царату характеризувалася намаганням інтегрувати населення краю в загальноімперський простір. Застосування комплексу обмежувальних заходів було зумовлено тим, що імперська влада вбачала в національних рухах небезпеку для стабільного існування самодержавної монархії. У дисертації також схарактеризовано соціально-політичну, економічну, духовну та культурно-освітню площину міжнародної взаємодії. З'ясовано окремі аспекти міжпартійних взаємин представників українських, польських, російських та єврейських політичних сил, акцентовано на економічній складовій міжнародних відносин, зазначено на намаганнях імперської влади утримати культурний вплив на місцеве населення. Визначено механізми, якими самодержавство намагалось послабити позиції римо-католицької церкви, системного законодавчого тиску в контексті культурно-освітнього життя єврейської громади, що формувало в публічній площині образ юдеїв як «ворожого етносу». В роботі з'ясовано процеси конструювання в публічній площині «національних образів» як основних маркерів сприйняття різних етнічних спільнот. Визначено, що українському населенню було притаманне амбівалентне ставлення до самодержавства. З одного боку, представники російської влади зазначали на «вірнопідданстві» українських селян до «царя-підкувальника», а з іншого – ця патерналістська модель взаємин не відповідала тогочасним соціально-політичним реаліям. Підкреслено, що конструювання сприйняття поляків відбувалося шляхом нав'язування стереотипу «польської інтриги», за яким їх розглядали як носіїв екзистенційної загрози існуючому політичному ладу. Визначено, що конструювання «образу ворога» стосовно єврейського населення Правобережного краю та кульмінацією проявів антисемітизму стали єврейські погроми. Часто інструментом нав'язування ворожого сприйняття юдеїв стали чутки, у яких євреїв зображали як ворогів християнської віри, головних організаторів революційного хаосу та винуватців важкого економічного становища українського населення. Ці наративи фактично легітимізували відкриту агресію та підбурювали населення до погромів. Негативне сприйняття юдейської людності, насажене ультраправими силами, намагалися нівелювати українські, польські та російські ліберальні сили, які не лише деконструювали нав'язані образи, а й закликали підтримати євреїв, постаждалих під час погромів. Ключові слова: Правобережна Україна, міжнародні відносини, публічний дискурс, початок ХХ ст., суспільно-політичне життя, національне питання, українці, поляки, євреї, селянство, періодична преса, імперська політика, повсякденне життя, Російська імперія.

2. Slozkin M.O. Interethnic Relations in the Ukrainian Provinces of Right-Bank Ukraine in the Public Discourse of the Early 20th Century. – Qualifying scientific work as a manuscript. Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in Specialty 032 History and Archaeology. Kamianets-Podilskyi Ivan Ohiienko National University, Kamianets-Podilskyi, 2026. The dissertation examines interethnic relations in the Ukrainian governorates of Right-Bank Ukraine in the early 20th century, based on an analysis of public discourse. It analyzes the national policy of the Russian Empire, outlines the ethno-social structure of the region's population, and explores the socio-political, economic, cultural, educational, and religious aspects of interethnic interaction. Particular attention is given to the

ambivalent attitudes of the Ukrainian population toward imperial authority, the perception of Poles shaped by the narrative of a «Polish intrigue», and the representation of the Jewish population in the context of pogroms and anti-Jewish violence. The study shows that the ethno-social structure of Right-Bank Ukraine was heterogeneous, although Ukrainians constituted the majority of the population. Most Ukrainians belonged to the peasantry, which faced land shortages and agrarian overpopulation, limiting their ability to sustain agricultural activity. These conditions shaped the nature of relations between Ukrainian peasants and Polish, Russian, and Ukrainian landowners. A separate group consisted of members of the Ukrainian nobility, many of whom did not express a distinct national identity and were therefore regarded as part of the Russian social and cultural environment. The Jewish population played a significant role in the region's economic life, particularly in trade, entrepreneurship, and leasing arrangements. In contrast, Czech and German colonists made up only a small proportion of the population. The national policy of the Russian Empire aimed to integrate the region into the broader imperial framework and involved the use of various restrictive measures, as national movements were seen as a threat to the stability of the autocratic system. The dissertation also considers the socio-political, economic, cultural, and religious aspects of interethnic relations. It identifies patterns of interaction among Ukrainian, Polish, Russian, and Jewish political actors, with particular attention to economic relations and the efforts of the imperial authorities to maintain cultural influence over the local population. The study analyzes the measures used by the imperial authorities to weaken the position of the Roman Catholic Church, as well as the legal and administrative pressure exerted on the Jewish community in cultural and educational life. These policies contributed to the formation of the image of Jews as a “hostile” group in public discourse. The dissertation also examines how «national images» were constructed and functioned as key frameworks for perceiving different ethnic communities. It is shown that the Ukrainian population demonstrated an ambivalent attitude toward imperial rule. On the one hand, officials emphasized the loyalty of Ukrainian peasants to the Tsar as a paternal figure. On the other hand, this paternalistic model did not correspond to the socio-political realities of the time. The perception of Poles was shaped by the narrative of a «Polish intrigue», which presented them as a threat to the existing political order. At the same time, the construction of Jews as an «enemy» culminated in pogroms. Rumors played an important role in spreading hostile views, portraying Jews as enemies of Christianity, instigators of revolutionary unrest, and responsible for economic hardship. These narratives contributed to the justification of violence and incited pogroms. Such views, promoted by far-right groups, were challenged by Ukrainian, Polish, and Russian liberal circles, which sought to counter these narratives and support Jewish victims of violence. Keywords: Right-Bank Ukraine, interethnic relations, public discourse, early 20th century, socio-political life, national question, Ukrainians, Poles, Jews, peasantry, periodical press, imperial policy, everyday life, Russian Empire.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Сльозкін М. Селянство Правобережної України в соціоетнічних взаєминах на початку ХХ ст. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: історичні науки. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. Т. 45. С. 131–149. <https://doi.org/10.32626/2309-2254.2024-45.131-149>
- Сльозкін М. «Польська інтрига», як конструкт імперської влади в публічному дискурсі Правобережної України на початку ХХ ст. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана

Огієнка: історичні науки. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2025. Т. 47. С. 189–206. <https://doi.org/10.32626/2309-2254.2025-47.189-206>

- Сльозкін М. Українське селянство та самодержавство в публічному дискурсі Правобережної України на поч. XX ст. Український селянин: зб. наук. пр. Черкаси: Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, 2025. Вип. 36. С. 69–81. <https://doi.org/10.31651/2413-8142-2025-36-Slozkin>
- Сльозкін М. Імперська політика vs українське друковане слово в публічному дискурсі початку XX століття. Вісник гуманітарних наук. 2026. № 16. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18804527>

Наукова (науково-технічна) продукція: аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0122U000516

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Федьков Олександр Миколайович
2. Oleksandr M. Fedkov

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4835-9445

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Код за ЄДРПОУ: 02125616

Місцезнаходження: вул. Огієнка, Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський р-н., 32300, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Фареній Ігор Анатолійович
2. Ihor A. Farenii

Кваліфікація: д.і.н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5176-6055

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Код за ЄДРПОУ: 02125622

Місцезнаходження: бульвар Шевченка, Черкаси, Черкаський р-н., 18031, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Безаров Олександр Троянович

2. Olexander T. Bezarov

Кваліфікація: д. і. н., доц., 07.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6151-3852

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Код за ЄДРПОУ: 02071240

Місцезнаходження: вул. Коцюбинського, Чернівці, 58012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Білобровець Ольга Матвіївна

2. Olga M. Bilobrovets

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6638-3815

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Житомирський державний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125208

Місцезнаходження: вул. В. Бердичівська, Житомир, Житомирський р-н., 10008, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

